

JOVENÍVOLA.

Novembre 1.956.

El temps passa amb normalitat i és difícil trobar una notícia inèdita per a les pàgines editorials d'aquesta JOVENÍVOLA, essencialment sempre la mateixa. La perspectiva de nostra intimitat és regular, com nostra intenció. I, dintre d'aquest propi terreny, hem d'anunciar vos el projecte que tinguèrem de reprendre la celebració "en família" de la diada de la nostra patrona Santa Cecília. En altre espai trobareu més detalls del que es pot dir ja és un fet. No és tampoc aquí el lloc més a propòsit per a glossar el símbol, - que ja es farà de manera i en lloc més escaients.

Demandar vostra aprovació i assistència és ja "vell pa de cada dia", les nostres perpètues dites no necessiten ésser repetides amb tanta freqüència, principalment per quant sempre ens heu distingit amb la delicadesa de vostres sentiments tan generosament favorables.

Finalment volem en la festa, una autèntica alegria, per sobre de coses i coses, ultrapassant sentiments profunds d'aparença indefugible, dintre del que és relatiu. Perquè, en el fons de tots nosaltres, hi ha un sentiment de comunitat, font de superior satisfacció.

AIXEQUEM UNA SENYERA ! ...

(II premi del concurs d'articles. Tema musical).

Sí; aixequem una Senyera pel damunt dels nostres cants. És la nostra Senyera. Símbol de cants i d'unió, d'amor i fe. La que ha estat testimoni dels moments més solemniais de l'Orfeó Català. La que ha acollit les mirades i l'admiració de milers de persones que han vist en ella el nostre Orfeó, així com també la seva bellesa. Perquè a part del seu simbolisme, la nostra Senyera és una obra d'art. És una joia bellíssima de concepció i de realització, que tingué una naixença, una idea que la inspirà, unes mans que la dibuixaren, altres que la brodaren.

Quin fou aquest procés de gestació i de realització ?

Tot ell forma una bella història molt digna d'ésser coneguda. Comença l'any 1895, quatre després de la fundació de l'Orfeó Ca

talà, en què en una junta s'acordà convocar un concurs per presentar projectes per a una "bandera, estandart, ensenya o lo que s'acordi", perquè segons paraules del llavors Secretari, Sr. Ribalta, "feia molt temps que a l'Orfeó el preocupava el no tenir una ensenya que presidís les seves festes, que l'acompanyés en les seves expedicions, que li dongués personalitat simbolitzant l'esperit que ens anima; en una paraula - acaba dient - que se sàpiga qui som".

Després de dos mesos d'obert el concurs de projectes, la comissió encarregada d'aprovar el millor, acordà escollir el presentat per l'arquitecte Antoni Gallissà, soci de l'Orfeó, a qui s'encarregà al mateix temps la direcció de la seva confecció.

Tingué cura de confeccionar-la la "Junta de Dames" que sostenia una escola de noies, a les quals ensenyaven també de brodar, podent accomplir així encàrrecs que se'ls encomanaven de treballs força delicats.

Amb la comanda que els féu l'Orfeó Català hi posaren tant d'amor i il·lusió, que volgueren col·laborar-hi desinteressadament. L'Orfeó correspongué després dedicant-los un concert.

Estant ja en tan bones mans la confecció de la Senyera, es rebé a l'Orfeó una invitació de l'Apostolat de l'Oració a Catalunya, per assistir a una festa a Montserrat, en la qual havia d'inaugurar-se la Creu del Rosari Monumental, costejada per dit Apostolat. Aquesta festa era fixada per a l'octubre del 1896, data en què es calculava que ja estaria acabada la Senyera. I com que d'un bell començament, l'Orfeó tenia tota la intenció de portar-la a Montserrat i que fos als peus de la Moreneta, on la Senyera rebés la benedicció, aprofità aquesta avinentosa per a la celebració d'aquest acte tan emotiu i tan esperat.

Llavors, l'Orfeó, conscient de la grandesa d'allò que s'estava preparant, pensà en qui havia de beneir la Senyera. No podia ésser altre que la gran figura del moment a Catalunya, el bisbe de Vic, Dr. Morgades, i a ell s'adreçà.

El venerable Prelat, en bellíssima carta, acceptà l'ofertament amb una humilitat digna dels grans homes:

"Ajudant Déu, penso assistir a la pròxima festa monserratina, i si bé no hi mancaren persones més caracteritzades que jo per beneir dita Senyera, si a mi em toca tal distinció quedin amb la seguretat que em donaré per ben pagat del deute de gratitud de què parlen amb el gust que trobaré en la mateixa feina".

S'anava acostant el dia de la benedicció i la Senyera donava molta feina. No es podia fer de qualsevol manera. Havia de tenir prou consistència que li permetés una vida llarga, sense fi. I, faltaven mans. Prou treballaven les que havien robut l'encàrrec, però no eren suficients. Hi havia la temença que no estigués acabada per al gran dia.

I, quina sort que faltés el temps. Semblava talment preparat per la Providència.

¿ Què hi faltava en aquella Senyera que ho posseïa ja tot: bellesa, majestuositat, elegància? En la qual hi havien "ben combinats", la justesa del pensament, la grandiositat d'inspiració i el bon gust en el dibuix i la riquesa esplèndida, sense ridícula ostentació", segons una crònica periodística de l'època.

Hi faltaven les mans de les noies de l'Orfeó !

Sí. Aquella manca de temps fou providencial. La participació de les orfeonistes en la confecció de la Senyera acabà d'arrodo-

nir, li donà l'empremta, l'ànima d'aquesta bandera que no morirà mai.

Es distribuï la tasca i aviat s'hi notà. Les noies, amb gran entusiasme, treballaven de valent en el local de l'Orfeó, al carrer Dufort. Al col·legi de la Junta de Dames continuaven el paciençios treball. I anant d'un lloc a l'altre, el Sr. Gallissà, autor del projecte, dirigint unes i altres, i donant fi a l'obra.

Per últim arribà el gran jorn, onze d'octubre del 1896. A Montserrat hi havien deu mil persones, que omplien les places i camins. I en mig de la gran gentada aparagué la Senyera, alta, esvelta com llança de combat, però amb un nom amorós brodat en ella: ORFEÓ CATALÀ. Aquell Orfeó Català que és el d'ara i el de sempre, del qui diu en la memòria el llavors Sr. Secretari; "Encara sembla que el veig entrar a l'Església, una darrera l'altra les tres seccions portant a beneir la nostra Senyera. El temple atestat de gent, ple de llum i embaumat de sant amor a Déu i a nostra Patrona la Verge Moreneta. Avançà fins al peu del presbiteri als acords de l'imponent himne a la Senyera, passà pel mig de tothom majestuosa i al peu de l'altar se'n féu ofrena a la Mare dels catalans.

Així quedà santificat l'emblema dels nostres afanys i de les nostres aspiracions. Que ella sigui nostra guia !

ANTONI SANCHO

EVOCACIONS.

Es molt lluny, tots pensareu. A veure amb què sortiré ara. A veure si torna a fer-nos algun retret !

No, podeu estar tranquils. Avui, va de records, i molt llunyans.

Tenia només dotze anys, quan vaig conèixer el mai prou enyorat Mestre Millet. Era molt jove, molt simpàtic, ple d'exuberància, però molt seriós.

Ell era mestre de solfeig a l'Escola Municipal de Música de Barcelona. Aquella Escola tan enyorada, que dirigia aquell altre insubstituïble i també enyorat Mestre Nicolau, pare amorós i company afectuós de tots els seus subordinats.

A mi, m'havia ensenyat de música (?) un amic del meu pare; tocava diverses peces carrinclones de memòria, (cosa que no he pogut fer mai més) perquè feia com aquells....que per a llegir els fa nosa el negre.

El Sr. Francesc Martí, antic administrador d'aquest Palau nostre, amic de tota la vida dels meus pares, els va dir que era una llàstima que no en fessin estudiar seriosament, i va ésser pel seu consell que vaig ingressar a l'Escola de Música.

Per sort meva em van inscriure a la classe del Mestre Millet.

El dia de presentació de matrícules, cosa que en aquell temps es feia a classe, en donar-li la neva, va preguntar a la meua mare si havia de començar. Jo vaig respondre molt ràpidament: "No, que jo ja en sé". En va mirar amb aquella bonhomia seva i em va dir: "A veure, maca, canta aquesta lligó, ara ho veuren".

Va ésser una desgràcia tan gran que s'aturà i em digué: "Bé, nena, veig que en saps molt. A veure si saps quina figura és aquesta".

Jo, impàvidament, vaig respondre: una fusa. Solament que era una corxera.

Aleshores va dir a la meua mare: "Miri, aquesta nena no sap res, així és que haurà de començar". ! Podeu comptar quin disgust i quin desencís, jo que en pensava que en sabia tant !

Però, beneït sigui qui té el costum de dir la veritat, encara que sigui crua, però sense molestar els altres, ni deixar d'encaminar els qui demanen consell.

Vaig tornar a començar, i vaig estar tot un mes solament afinant els intervals, perquè desafinava terriblement.

La meua mare de vegades em deia: "Filla meua, tan que ens havien dit que ens portarien un músic quan et van encarregar ! Es van equivocar ben bé".

Passat el primer mes i quan ja vaig saber el perquè de les coses i quin valor tenien, vaig fer una enfilada com una carbassora i aquell mateix any, vaig examinar-me de primer i segon curs amb gran èxit.

Fou més endavant que van començar classes de conjunt vocal amb el Mestre Millet (i com que a mi no m'ha agradat mai fer soroll i parlar a l'hora de la feina, i consti que sóc parlaire i força), sempre m'asseia al costat del piano on ell tocava, i al cap de poc temps un dia digué a la meua mare, que sempre m'acompanyava: "Hauria de deixar venir aquesta nena a l'Orfeo; té veueta i m'agradaria que vingues".

Feia poc que l'Orfeo havia tornat triomfant de Niça, i recordo l'apoteòsica rebuda que a l'Escola tributàren al Mestre Millet.

La secció de noies s'havia fundat recentment, però el meu pare deia que això de sortir de nits no feia per a casa.

El Mestre Millet insistia, insistia, i nosaltres també, però el pare sempre deia que no.

L'Orfeo va anar a Mallorca, i en tornar el Mestre digué: "encara no és decideixen ?". I dirigint-se a mi: "veus, ara hauries vingut amb nosaltres. No t'hauria agradat ?".

Aleshores van fer una pressió tan forta que al final va acabar transigint i d'acord amb el Mestre, vaig presentar-me a l'Orfeo el diumenge dia primer de juny (just el dia que feia catorze anys). Es celebrava Concert repàs, un concert que fèiem cada primer diumenge de mes, i que era un esplai per a nosaltres i un motiu per a conèixer els nostres socis protectors.

Quan van arribar amb el meu pare a l'antiga casa Moxó de la plaça de Sant Just, ens van rebre molt amablement. Al pati hi havia els Xiquets de Valls que feien els seus castells. El Mestre en va cridar i en va fer sortir al balcó de "la sala groga" i quan els Xiquets van fer un sol pilar, que crec que en diuen l'Espadat, van recollir el petit "xaneta" pel balcó on jo era amb el Mestre i uns quants més. Jo estava emocionada, mai no els havia vist de tan a prop.

En acabar les exhibicions dels castellers, ens va fer anar a la secretaria i vaig omplir la proposta, que va firmar ell i la Sra. Wehrle.

A continuació em va portar a la sala d'assaigs, va cridar una

senyoreta, que després va ésser la seva esposa i mare del nostre estimat Lluís M^a, i li va dir: "Miri, Dolors, aquesta nona que seguí al seu costat".

Jo estava radiant, però al mateix temps un bon xic cohibida. Recordo que vam cantar moltes coses, entre elles L'"Hivernença" de Noguera, "L'auzellada" de Jannequin, etc.

Vaig tenir una impressió tan gran, que encara, ara, que ja han passat cinquanta-set anys, cada vegada que sento aquestes cançons m'impressionen i m'emocionen.

En acabar el concert i en acomiadar-nos, el Mestre em va dir: "Ara a estudiar molt i no for campanes, sents?".

Aquesta va ésser, estimats companys, la meua primera actuació al nostre estimat Orfeó Català.

ANTÒNIA SANCRISTÒFOL, Vda. FOLCH.

LA PEDRA FILOSOFAL

S'atribueix a un senyor francès, diem-li compositor, que s'anomena o es fa anomenar amb el romàntic nom de Francis i el castís cognom de López, l'anècdota que segueix:

"Es passejava per París amb companyia d'un amic, quan va arribar a les seves orelles el so d'un piano, segurament aporrinat per un estudiant, com a màxim de segon curs.

-- Mestre -- va preguntar-li adulator l'acompanyant -- és vostra aquesta meravellosa melodia que extasia els meus sentits?

El Mestre es va deturar, va escoltar breus moments i li va respondre estòicament:

-- Encara no."

Plagi. Plagi és el secret de la pedra filosofal. És una veritat com un temple; com a demostració solament esmentaré uns fets, perquè si volgués explicar moltes coses en fóra del tot impossible, car tindria matèria per a omplir més volums que no pas té l'Enciclopèdia Espasa.

Per mostra només calen uns quants botons.

Carregueu-vos de bona voluntat, i escolteu la secció de discos dedicats, de "Radio Miramar". Molt segur que us encolomaran una cançó "original" del "mestre" López que es titula "Santa Maria", cantada per un tenor que també es dedica al cinema -- que el dia que vaig tenir ocasió de veure'l en un film d'ambient "cañí", però filmat als estudis parisencs, em va semblar un anunci d'una marca dentífrica i de segur que immediatament us vindrà a la memòria l'"Ave Maria" de Gounod.

El senyor Francis López gaudeix d'uns ingressos monetaris fabulosos.

El popular "chansonnier", també francès, Charles Trenet, volgué augmentar el seu pressupost d'entrades. Què va fer? Senzillament, va agafar l'"Insomni", de Schumann, el va "arreglar" a la seva manera amb un ritme sincopat, li va posar una lletra carrinclona de-

dicada a la mar, la va titular "La mer" i ha estat impressionada en disc en més de vuit idiomes, per quasi tots els països del món. Naturalment, la seva treta li ha portat uns grans beneficis.

El Sr. Scotto, aquest italià, resideix com un "marajà" indú a la Riviera italiana, gràcies a haver convertit un fragment de "Madame Butterfly", de Puccini, en una cançoneta que va titular "J'attendrai".

Els "compositors" europeus tenen però un xic de delicadesa i si plagien encara canvien algunes notes. Els americans no; són més expeditius, copien literalment, solament que ho adapten als seus ritmes exòtics i a les seves estridents harmonitzacions.

¿ Qui no ha sentit per radiodifusió, o ha vist en una sessió de cinema, interpretats en forma de "blues" o de "fox-trot" fragments íntegres de "El Príncep Igor", de Borodin, "L'himne al sol", de Rimsky Korsakoff, la "Serenata", de Schubert, el "Tannhäuser", de Wagner, la setena "Simfonia", de Beethoven, la "Rapsòdia hongaresa", de Listz, etc. etc. ? Fins hi ha un "compositor" que de l'últim Choral de la "Passió segons Sant Mateu", de Bach, n'ha fet una "samba", i li ha posat per nom "Copacabana", essent el pretext per a fer un film, per cert bastant dolent, d'ambient carioca, i.... a "disfrutar" de la república.

No sé si em fa pena o repugnància el que se li ha ocorregut a aquest "senyor", - d'alguna manera se l'ha d'anomenar - nascut a Girona i nacionalitzat a la U.S.A., que amb la melodia d'una cançó popular nostra, "La Mare de Déu", n'ha fet una rumba. Aquest "senyor" durant la seva actuació a la plaça de braus de Barcelona i per espai d'una setmana sencera, va fer ple cada dia i el preu de la localitat no era gens econòmic.

No cal que detalli, per ésser de sobres conegut, quin és el tren de vida que porta Xavier Cugat.

Ara farem un repàs del que succeeix al nostre país.

El compositor a qui corresponen més beneficis en concepte de drets d'autor al cap de l'any, és català, barceloní, per ésser més exactes. És un senyor amb la carrera de medicina, però va deixar d'exercir la seva professió per a dedicar-se a la música. Les seves cançons, purament plagis, amb lletres que fan emocionar les minyones... i les que no ho són, han estat cantades i mastegades pels "vocalistes" de moda, i per les més atractives "super-vedettes" de revista, i per això gaudeix de més d'un milió de pessetes a l'any.

El més lamentable és que la sardana que ha donat més rendiment econòmic al seu autor, en els darrers anys, sigui una còpia a la descerada de "El Cavaller enamorat", de Manén.

Un grup de joves músics barcelonins, entre els quals hi ha un antic escola de Montserrat, va emigrar a Cuba, i allí van formar una orquestrina, la varen batejar amb el nom de "Chavales de España" i actualment tots viatgen amb automòbil de propietat. Com ho han conseguit ? Molt senzillament, fent el "calé" i plagiant cançons populars catalanes. Figureu-vos que fins interpreten amb ritme de "slow" aquella cançó que fa vint-i-cinc anys va popularitzar el nostre Emili Vendrell, "Rosó llum de la meua vida...", ells en diuen "Canción de amor llena de melancolía" i allí ha fet sensació. D'aquelles terres no ens ha d'estranyar res; quan el seu compositor nacional - crec que es diu Osvaldo Ferrés - va venir a Barcelona li va dir el periodista que li feia l'interviu: "que no sabia de música, que com a màxim tocava el piano d'òrda amb un dit, i que tenia un negre que li passava el pentagrama les melodies que a ell se li acudien". Ell anava cantant, i... avant amb les atxes.

Sense comentaris...!

Ja ho sabeu, per a convertir-se en un potentat cal solament una poesia, com més estúpida millor, musicar-la, amb un motiu d'alguna obra de qualsevol compositor consagrat, però amb ritme de "bolero" o "cha-cha-cha" i podeu tenir la seguretat que us cauran els diners a cabassos.

Si algú té la suficient valentia i gruix de galtes per a fer-ho, a continuació li trameto un text vulgar i molt poca-solta, que és com ha d'ésser perquè tingui èxit, que li va bé a la tonada de "La reliquia" del nostre Director.

"Tengo un gran pesar
pierdo la razón
ansias de llorar
en mi corazón.

Me has traicionado
sin tener piedad

me has abandonado, triste me has dejado
con tu crueldad..."

etc.

I quan sigui propietari de la caseta, l'hortet i.... l'automòbil, que es recordi de qui li ha suggerit la idea, que és un cantaire que necessita moltes "divises" per a mantenir la família.

JORDI NIUBÓ

FRANCESC FLOS Y CALCAT

Aquest afany ample, generós, desinteressat i noble de conèixer, estimar, estudiar i aprendre totes les nostres coses, que d'un temps ençà es manifesta clara i obertament en la nostra ciutat, ens ha induït a parlar-vos molt breument d'una figura, per a molts oblidada, però no menys estimada, que a darreries del segle passat, amb la fundació de la primera escola catalana, va anar formant la nova generació d'autèntics catalans.

Va néixer Francesc Flos i Calcat, a la vila d'Arenys de Mar ara fa cent anys.

La inquietud que li encomanà el Mediterrani que banya els peus de la seva vila nadiua i la del Masnou on passà bona part de la seva infantesa, li donà la fortitud i el tremp necessari per a sortejar totes les adversitats que durant la seva vida, li anaven posant tots aquells que amb el desig d'obtenir el que es proposen, avassallen tot el que és bo i noble de casa nostra.

L'any 1898 fundà l'Escola de Sant Jordi, primera institució on tots els estudis es fan en llengua catalana. La fundació de l'Escola, molt elogiada per la premsa d'aquella època, va comptar en els inicis de la seva fundació amb col·laboradors de gran relleu en el món cultural. Entre altres trobem els noms de F. Millet, A. Utrillo, Tòmbella, Comella i Salvat, i més endavant el de Mossèn Jacint Verdaguer.

L'Escola prengué ràpidament gran puixança, i el nou sistema pedagògic emprat per Flos i Calcat constitueix una innovació. Dona gran importància a la música, ja que diu que "ha d'ésser quelcom més que una assignatura d'adornament; ha d'incloure's dintre el programa com a element bàsic per a la formació d'esperits equilibrats".

Fruit d'aquesta seva afició a la música, fou la publicació del "Cançoner Escolar Català", prologat pel Mestre Millet i amb la col·laboració musical del Mestre Salvat.

Corroborava aquesta afició que En Flos sentia per a la música, les paraules que el Mestre Millet escrivia en el pròleg del seu "Cançoner": "I llavors, heus aquí l'amo d'aquella casa demanant lletres i tonades a amics poetes i músics, i quant aquests amics no responien a les seves demandes per estar enfeïnats en coses per ells més transcendents, llavors en Flos, que no podia aturar la seva fal·lera, trobava per ell sol la cançó escaient que la dèria amorosa li dictava; que si el pastor trobava la seva tonada, com el passarell la seva refilada, bé la trobarà també qui amb humilitat sent endins un desfici d'idealitats."

Al costat de l'ideal pedagògic, Francesc Flos manté viu l'ideal patriòtic. Organitza concursos públics de lectura i escriptura catalanes, i de geografia i història de Catalunya.

Figurava en les llistes de socis de l'Orfeó Català, gairebé des de la seva fundació. Guardava per a l'Orfeó un afecte pregon. Una gran quantitat de treballs cal·ligràfics - ja que aquesta era una altra especialitat de l'enyorat pedagog - eren donats graciosament per ell a l'Entitat, i ens plau recordar que original de Flos i Calcat fou un dels primers segells que utilitzà l'Orfeó i també el distintiu de chorista usat actualment encara.

Aquest fou l'home que ara fa cent anys nasqué a la vila d'Arenys de Mar, i que en el curs de la seva vida hi resplendí amb igual intensitat la bonesa d'home de cor, la ciència i experiment de preceptor i l'amor noble i ardorós de bon patrici.

JORDI SALVAT

SOMNIS I REALITATS

(II premi del concurs d'articles.
Tema lliure.)

Era encara molt petit, no sé pas quants anys tenia, però si he pogut anar comprenent que moltes coses de la infantesa queden a la memòria amb molta més perennitat que altres que fa pocs anys que han succeït.

Al poble on jo vivia aleshores, hi havia un chor on els petits preniem part fent de veus blanques o per portar la part de solistes quan de aós chors es tractava.

Encara assistíem tots al col·legi, i molts dies, en lloc de fer classe de geometria o geografia, passàvem les hores assajant amb no poca alegria per a nosaltres.

Aquestes èpoques d'assaigs s'accentuaven, principalment, uns mesos abans de Nadal, per a preparar les Misses d'aquestes diades, a més dels Pastorets, en els quals fèiem de chor d'àngels.

Al Col·legi hi havia una bona llar de foc, i durant aquest temps eren meravelloses les estones que assajant passàvem a la seva vora. Aquests assaigs algunes vegades - i nosaltres fèiem de manera que sovintegessin - es convertien en dues o tres hores d'explicacions de coses fabuloses, viscudes o simplement llogides pel bonedós "Sr. Mestre", que resultaven incomprendibles per a les nostres rudimentàries mentalitats; però, com que ell amb bona manya les arreglava de manera que les comprenguéssim, nosaltres disfrutàvem de debò.

Una de les coses a la qual paràvem més esment i escoltàvem amb més afició, i es pot dir, posant-hi tots els sentits, eren les llargues explicacions dels concerts de l'Orfeó Català, als quals ell havia

assistit, i que, segons deia, era quelcom inoblidable i simplement únic arreu del món. És clar que per a nosaltres tot el que ell digués era paraula de fe i ens agradava després comentar amb suficiència les seves explicacions com si de veritat les haguéssim viscudes.

Recordo molt bé amb quin accent explicava que havia sentit cantar l'Orfeoó Català, tan bé dirigit pel gran Mestre Millet; segons ell, els nois de l'Orfeoó semblaven estàtues de tan drets, seriosos i formals com cantaven; els homes semblaven soldats fermes, tant amb la seva postura com amb la seva veu; i s'esplaiava explicant la finesa de les veus de les noies que ressonaven a cantúries d'àngels en una nit de Nadal.

Tot això em semblava a mi quelcom sobrenatural. Estava encantat amb aquestes explicacions i em feia l'efecte que em parlaven de les estrelles i, encara que infant, una mena de tristesa envaïa el meu esperit i sols feia que somniar i més somniar en aquelles coses tan grans, per despertar-me tot seguit i veure que només era un infant, humil infant de poble.

Mes, el destí em tenia reservat el millor premi als meus somnis. ! Qui m'ho havia de dir a mi, aleshores petit i somniador, que al cap d'uns anys jo formaria part d'aquells homes seriosos i palplantats que formen l'immortal Orfeoó Català !

Ara que hi sóc amb tota l'ànima, ara que sé el que és l'Orfeoó Català amb totes les seves fibres constructives, recordo quasi en cada assaig les paraules d'aquell "Sr. Mestre"; i si no hi veig aquelles estàtues ni aquella serietat militar, sí que hi veig, i visc i estic convençut de la seva importància, del paper que representa mundialment i de la responsabilitat que damunt d'ell pesa per a seguir i portar més amunt, si això fos possible, l'empresa de l'immortal fundador.

No, no he tingut cap desil·lusió si comparo les explicacions del bon "Sr. Mestre" amb la realitat d'ésser jo un dels col·laboradors, el més petit, en l'obra que a l'Orfeoó Català li ha estat assenyalada.

És clar que parlo de desil·lusió espiritual o moral, ja que material potser sí que, rebuscada li trobaria. Però de la mateixa manera que en l'ordre humà donem més importància a l'ànima que al cos, crec que també en els conceptes que formen una organització de la categoria de l'Orfeoó Català, són de més importància els espirituals que els materials, ja que aquests no són més que mitjans mecànics dels quals l'Orfeoó es val per a obtenir o per enlairar aquells, que són el fi per als quals fou constituït.

I ara, l'alegria més gran que sento en despertar-me és convèncer-me que no estic somniant, sinó que estic vivint els moments més importants de la meua vida.

MELITÓ BOVER

MÚSICA, MÚSICS I INTÈRPRETS.

=====

Ens trobaríem en un conflicte si volguéssim catalogar dintre d'un gènere determinat el contingut de la secció que avui iniciem.

Hem de confessar - en aquesta mena de preàmbul - que no és crítica, ni crònica, ni assaig, com a sinònim de severitat professional, el que pretenem instaurar amb la creació d'aquest apartat. Decanti's la nostra col·laboració cap a un terreny de divagació, sense mètode determinat, a partir de manifestacions, celebrades dintre d'un espai de temps relativament breu, en el nostre món musical.

A PROPÒSIT DE L'ACTUACIÓ DE RUBINSTEIN. - L'actuació de Rubinstein a Barcelona podria donar peu a parlar del grau dels possibles límits de personalitat que deuria imposar-se l'interpret en general, per tal de servir d'una manera més autèntica l'autor i l'època. Amb això no pretenem consurar les interpretacions, evidentment lliures, del famós pianista, ni atendre'ns a cap cas concret, ni rebutjar "a priori" qualsevol mètode.

En el cas d'Artur Rubinstein, direm que, ultra l'esdeveniment que suposava per a Barcelona la seva actuació personal, l'artista posseeix un grau de maduresa superior a tota objecció, un "savoir faire" que no deixa lloc a dubtes, i, en fi, una eloqüència i poder de persuasió als que no estem habituats; perquè escoltem amb molta freqüència execucions d'una correctíssima puresa d'intenció, que malgrat el seu "classicisme" estan desposseïdes pràcticament de tota força; perquè tot intèrpret excepcional ha de donar el seu sentit propi - que podrà ésser tan divers com els sentiments individuals - a les interpretacions que "crea", aquest punt donant per suposades les facultats pròpiament tècniques, que actualment seria ridícul discutir a Rubinstein. Aquest és el cas dels més famosos artistes actuals entre els quals se'ns ocorre citar com a cas més típic del que hem dit a Toscanini.

SARDANA SIMFÒNICA (?!) Un programa heterogeni, sense pla ni cohesió, concepcionat amb un criteri de capital de província, ens feia esperar molt poca cosa per endavant. ? Per què, després de la "primera" de Beethoven, un "Mimmet" isolat de Haendel i un altre fragment de curtes dimensions de Mendelssohn ? I, ? per què la barreja de l'última part amb l'obertura d'"Oberon", la sardana, de la qual parlarem a continuació, i un fragment - no precisament dels més inspirats - de Wagner ?

Es de doldre que encara haguem d'escoltar sardanes d'un nivell artístic tan baix i d'una vulgaritat tan manifesta. Els nostres respectes al Sr. Michel Mir, autor de la sardana "A Banyuls", i director general del concert, pel gust de presentar una sardana pròpia, però hem de fer remarcar el que tantes vegades s'ha dit que, "amb la bona voluntat no n'hi ha prou", i que la competència i el bon gust encara compten en una matèria com la música. Creiem que ja s'ha demostrat a bastament que una sardana digna és alguna cosa més que la que ens ocupa.

Finalment no voldríem incloure en nostres objeccions l'actuació de la pianista Maria Terzi, que tingué lloc en la part central del present concert.

L'ESCOLA DELS INSTRUMENTISTES ALEMANYS. L'Orquestra de Càmera d'Hamburg, que recentment actuà al Palau, és una de les moltes d'aquest gènere, totes excel·lents, que podrien trobar-se en tantes ciutats d'una certa importància, de nacions d'una tradició artística particularment brillant.

Existeixen principalment a Hamburg, com en nombroses ciutats alemanyes, quatre agrupacions orquestrals d'importància: la de l'Òpera, la Filharmònica, la Simfònica, i la de Càmera. Atribuir aquesta abundància únicament a la tradició musical del país, seria una mica arriscat; cal també tenir en compte els mitjans de formació de treball i de vida d'uns instrumentistes de facultats normals. Això podria ésser el principi d'un pla de revisió d'aquests factors en nostre ambient, tena que nonés insimien i que tractarem extensament més endavant.

Un dels molts encerts de l'Orquestra de Càmera d'Hamburg, fou la confecció del programa. El fet de no limitar-se a cap època ni país determinats, permet una selecció musical més variada i un panorama més complet del conjunt de la matèria de treball de l'intèrpret. Perquè - per a citar un de tants cassos - el repertori de la major part dels conjunts de corda italians, limitat al segle XVII de llur país, és ine-

vitablement, a nostre gust, monòton.

DESPRÉS DE DEU ANYS DE LA MORT DE BELA BARTOK, queda cada vegada més clar el lloc "primeríssim" que ocupa en el panorama musical contemporani el personalíssim compositor hongarès. Diem això en ocasió de la primera audició a Barcelona, a càrrec de l'Orquestra Municipal, de la "suite de danses", obra -- tant per forma inicial com per concepció estètica bartokiana en general -- en la qual partint d'un fons racial, els ritmes populars pròpiament dits, són sotmesos per la personalitat ferrenya de Bela Bartok a un llarg procés de treball per extreure la "quinta essència" del que podríem dir la síntesi única de la compenetració nata de l'artista i la matèria prima, en aquest cas el folklore hongarès en sentit ampli. L'obra posseeix les qualitats consubstancials a la major part de les del seu autor, sobressortint d'una manera marcadíssima la seva personalitat inconfusible dintre del marc dels últims setanta cinc anys. Obra difícilíssima d'execució que fou tractada correctíssimament tant per André Vandernoot, com pels professors de l'Orquestra, que s'acreditaren com a magnífics lectors.

LL.M.L.

ELS ORFEONS DE CATALUNYA A MONTSERRAT

Diada de fortes emocions, plenes d'ungida espiritualitat i de l'autèntic sentir del nostre poble, fou la viscuda per tots els cantaires de la nostra terra, el diumenge dia 14 d'octubre, amb motiu del romiatge dels Orfeons a Montserrat.

Tots els actes van tenir gran transcendència, des de la solenne entrada dels tres mil cantaires -- després d'ésser rebuts per la Comunitat -- fins el pontifical i el concert i els parlaments del Rvd. Pare Abat i el Sr. Fèlix Millet.

Impressionant i emotiu fou el pontifical celebrat pel Rvd. P. Abat. Les amples naus de la Basílica -- d'on prèviament s'havien tret tots els bancs per a obtenir més cabuda -- s'omplien d'orfeonistes, els quals junt amb la Comunitat, cantaren el Kyrie, Gloria i Agnus Dei de la "Missa de la Mare de Déu de Núria", de Mossèn Romeu i el Credo I i Sanctus gregorià, i encara, al final, el "Magnificat" -- càntic de la Mare de Déu -- del Pare Ireneu Segarra i la "Salve Maria", de Lluís Millet. En el pontifical actuà de Subdiaca Dom Albert Maria, fill del Mestre Tomàs.

A l'ofertori, el President de la Comissió Organitzadora, féu ofrena d'un sobre al Rvd. P. Abat, que contenia un donatiu per a la subscripció de la Campana Major de Montserrat.

Al final de la Missa, el P. Abat col·locà a cada una de les Senyores dels Orfeons una llaçada commemorativa.

Tot seguit, a la plaça major de la Basílica, tingué lloc el concert que tots els Orfeons de Catalunya dedicaren al Rvd. Pare Abat i Comunitat. Les vibrants notes de "El Cant de la Senyora" -- rebudes amb grans aplaudiments -- les boniques cançons populars "Cançó de Nadal", "L'Hereu Riera" i la magnífica "La sardana de les monges" foren cantades per aquella imponent massa d'orfeonistes amb justesa i afinació força remarcable. El Mestre Lluís Maria Millet compartí amb els seus subordinats les ovacions del nombros públic que escoltava el concert.

Finalment, el Sr. Fèlix Millet enardí tots els assistents amb un parlament vibrant i enèrgic, ple de bells conceptes i de coses dignes de tenir-se en consideració. Explicà el perquè de la Romeria dels Orfeons a Montserrat, s'estengué parlant de la cançó popular catalana

per acabar amb un record amable al Mestre Lluís Millet i fent l'ofrena simbòlica del Monument que tots els cantaires de Catalunya erigiran a la muntanya de Montserrat.

El Pare Abat agrai, amb breus paraules, la presència dels Orfeons a Montserrat i exhortà els cantaires a ésser cada dia més cristians i més catalans.

La diada del 14 d'octubre serà recordada, durant molts anys, amb fruïció per tots els qui tingueren la sort de viure-la.

X.

IV SESSIÓ CULTURAL DE JOVENÍVOLA

La impossibilitat de donar publicitat a aquesta crònica, ha fet que avui vingui a honorar-se amb el contacte d'aquestes pàgines, selectes i optimistes de JOVENÍVOLA, un nom que no correspon a cap dels cantaires que amb entusiasme, il·lusió i bon art acosten cada dia més la Senyera del nostre estimat Orfeó Català cap a la glòria. Al peu d'aquestes ratlles trobareu, volguts lectors, un nom que no té ni la importància d'ésser com el vostre, el d'un orfeonista, però que, per poc que us ho proposeu, el descobrireu com el d'un d'aquells admiradors vostres que canten per dins quan la veu de l'Orfeó Català s'enlaire cap al cel.

Seré breu. Voldria ser-ho tant com subtil va ésser aquell flaire d'espiritualitat que va envair la "Sala Lluís Millet", en ocasió del concert donat per l'"Agrupació de Càmera de Barcelona", la nit del diumenge 21 d'octubre. Poques vegades es consegueix un clima d'intimitat tan intens, una atmosfera d'expectació tan densa com la que presidí la IV Sessió Cultural de JOVENÍVOLA. I és que en Jordi Salvat va iniciar el festival amb unes paraules de presentació tan ben pensades i millor dites, que, és clar, si la nostra simpatia per a ell i per a tots els qui treballen en les planes d'aquesta Revista no fos ja ben sincera, hauria nascut espontàniament en aquells instants. Després, el concert - pàgines excel·lents interpretades per veritables mestres de la música de càmera - la presència de bons i selectes amics que omplien la Sala sempre presidida per la mirada dolça, però ferma, del fundador de l'Orfeó Català; el bon gust dels organitzadors en fer una sessió musical de tanta categoria i fins el detall d'un flor ofertat en testimoni d'agraïment i admiració, tot va ésser tan emocionant que, jo que assis- teixo a tots els concerts que es celebren a Barcelona, difícilment podré oblidar el criteri de selecció que va regnar en l'esmentada IV Sessió.

No crec que per a ningú sigui una sorpresa la qualitat que tresoreja l'"Agrupació de Càmera de Barcelona". Tots sabeu que les personalitats artístiques de Maria Canela, Domènec Ponsa, Eduard Bocquet, Mateu Valero i Josep Trotta, estan per sobre de tot elogi. Les seves interpretacions del Quartet op. 47 de Schumann i del Quintet op. 26 de E. Dohnanyi, van estar posseïdes d'un alt esperit de fidelitat a les respectives estètiques, lluint en tot moment una puresa d'afinació, una qualitat de so i una compenetració dels cinc instruments senzillament magistral. Encara cal remarcar el ritme, la dicció sempre noble i emocionada, el fraseig eloqüent i la tècnica insuperable dels nostres artistes que van fer esclatar en fortíssims aplaudiments la continguda emoció de l'auditori, que tingué encara la sort de gaudir d'una altra versió esplèndida. Aquesta vegada, l'"Andante cantabile" del Quartet op. 11 de Tchaikowsky.

JOAN ARNAU

SECCIÓ FILOLÒGICA

Com anunciàren en el número anterior de "JOVENIVOLA", a continuació detallarem unes quantes de les obres que existeixen per a aprendre el català, o almenys per a aprendre'l suficientment i elementalment a fi i efecte de no fer el mal paper que molts catalans (?) fan en escriure la pròpia llengua.

No volem pas dir que hom hagi d'estudiar totes les obres que esmentem aquí, ni molt menys. Tant de bo hi hagués qui es sentís interessat a llegir-les en la seva totalitat.

Dues recomanacions farem, però: estudiar (per a començar), aquelles que contenen exercicis pràctics, i fins i tot la Clau per a comprovar-los, i no tenir por de consultar sempre els Diccionaris, per tal de saber exactament com cal escriure una paraula determinada, i, sobretot, per tal de conèixer el significat correcte de cada mot.

I ara, heus aquí la llista, amb assenyalament de les edicions que recomanem:

- P. Fabra.- "Gramàtica Catalana" (Curs mitjà) (Edició 1931).
" " " (Setena edició. 1933)
" " " (París. 1946)
" " " (Barcelona. 1956) (És l'obra pòstuma del Mestre Fabra).
"Les principals faltes de gramàtica"
"La conjugació dels verbs en català"
"Converses Filològiques" (10 volums. 1954-1956)
- Jeroni Marvà.- "Exercicis de Gramàtica Catalana" (En 6 volumets i la Clau)
"Curs Pràctic de Gramàtica Catalana" (Graus elemental, mitjà i superior)
- E. Vallès.- "Lliçons de Gramàtica Catalana" (2ª edició. 1951)
- Bernat Montsià.- "El català en vint lliçons"
"Els barbarismes"
- C.A. Jordana.- "El Català i el Castellà comparats"
"Formulari de documents en català"
"Correspondència familiar i de societat"
- Jordana-Montnegre.- "Com cal escriure les cartes comercials"
- J.M. Capdevila.- "Com cal escriure una carta en català"
- C. Soldevila.- "Correspondència amorosa"
- R. Folch Capdevila.- "34 Regles per a escriure correctament la llengua catalana" (1953).
"Tots els verbs catalans" (1954)
"Gramàtica popular de la llengua catalana" (1954)

Per als de parla no catalana, existeixen:

- P. Fabra.- "Compendio de Gramàtica Catalana"
- E. Vallès.- "Curso práctico de Gramática Catalana" (2ª ed. 1950)

Quant a Diccionaris, esmentarem els següents:

- "Diccionari Ortogràfic" (Institut d'Estudis Catalans. 4ª Ed. 1937)

"PAL·LAS" Diccionari Català Il·lustrat (Novíssima edició corregida i ampliada), E. Vallès.
(Conté vocabularis de noms geogràfics i patronímics, etc.)

"Diccionari Enciclopèdic de la Llengua Catalana" (Salvat)

"Tresor de la Llengua", per A. Griera.

"Diccionari Català-Valencià-Balear", per Mn. Antonio M^a. Alcover.

Un gran nombre de les obres detallades, són a la Biblioteca de l'"Orfeó Català".

Per a acabar, direm, encara, que moltes d'elles han estat publicades en aquests últims anys. No hi ha cap motiu, doncs, perquè els catalans no puguem aprendre la llengua vernacle i cal, només, que cadascú s'espavili pel seu compte.

P.

NOTICIARI

El Mestre Antoni Pérez Moya que, malgrat la malaltia que l'allunya temporalment de la vida artística, no oblida pas la seva tradicional aportació a la festa del Nadal, acaba de donar-nos-en una prova que hem rebut amb la més gran simpatia.

Fa ben pocs dies que el Mestre Millet va rebre la visita d'aquest músic tan nostre, per tal d'oferir-li les dues Nades que ha compost per aquest any. És, potser, aquesta festivitat la que més profundament ha sentit sempre l'il·lustre Mestre; n'és un reflex fidel la meravellosa col·lecció de nades amb què ha enriquit el repertori de les nostres cançons, en les quals es beslluma la joia i la tendresa del naixement del Diví Infant, amb una força de sinceritat i intensa emoció, que les fa sens dubte, autèntiques obres d'art. Bona prova en tenim amb aquestes últimes, "Oh la nit de meravella" i "Nadal arriba", per a cor i piano, exquisides per essència, i que, si Déu vol, seran estrenades en el concert de Sant Esteve d'aquest any.

El dol dels nostres cantaires, Elionor Pascual, per la mort de la seva bona mare, i de Francesc Grau per la mort de la seva muller Antònia Serrallonga, antiga companya cantaire, ens ha afligit profundament. Voldrien que la nostra afectuosa companyia i les nostres pregàries els fossin un consol en aquesta hora de tristor.

Una nova cantaire ha vingut a engrossir els nostres rengles: Margarida Fargas, soprano II. Li donem la més cordial benvinguda i el desig que per molts anys pugui gaudir amb nosaltres el goig d'ésser cantaire de l'Orfeó Català.

La choral "Original Fisk Jubilee Singers" que recentment ha donat un concert organitzat per l'"Associació de Cultura Musical", manifesta el desig de poder sentir el nostre Orfeó.

Malauradament, l'escassíssim temps que van estar entre nosaltres no donà lloc a poder-los complaure com hauria estat el nostre gust. Amb

tot, però, l'Orfeó Català els obsequià amb un "lunch" després del seu concert. El nostre Mestre i el seu Director canviaren paraules d'admiració i simpatia. Per acabar ens obsequiaren amb el cant de dues "spirituals" en senyal d'agraïment i correspondència afectuosa a les nostres atencions.

Moltes vegades hem manifestat el desig de ressucitar la festa de Santa Cecília que anys enrera celebrava el nostre Orfeó. Guiats per aquest bon desig, -que tenim la certesa que és el de tots-, "Jovenívola" ha organitzat pel vinent dia 26 a la nit (ja que el mateix dia de Santa Cecília, s'escaurà l'assaig general del nostre pròxim concert) un acte que tindrà lloc, si a Déu plau, a la Sala d'assaigs. L'admirat amic i entusiasta seguidor de les nostres coses, Mossèn Pere Ribot ens llegirà la seva conferència "Santa Cecília i les valors sobrenaturals del cant". No pretenem pas descobrir-vos l'alta qualitat del conferenciant per fer sentir l'interès que tindrà per a tots aquesta vetllada. Per endavant el nostre agraïment a Mossèn Pere per l'esforç que suposa venir, expressament, des de la seva residència de Riells del Montseny, sols per a poder celebrar aquest acte.

S'estudia la possibilitat de donar una audició en discs després de la conferència. Us pregunem la vostra assistència i la dels vostres familiars i amics.

El col ha beneït novament la llar del nostre amic i col.laborador, Felip Rueda, que s'ha vist enjoiada amb el naixement d'un infant.

No cal dir com felicitem de tot cor els pares i compartim amb ells el goig que senten.

